

DEBNÁR KLÁRA

A SZLOVÁK TELEVÍZÍÓ NEMZETISÉGI ÉS ETNIKAI MŰSORAI

[NÁRODNOSTNÉ A ETNICKÉ VYSIELANIE SLOVENSKEJ TELEVÍZIE]

A Szlovák Televízió nemzetiségi műsorait jelenleg két külön szervezeti egységű szerkesztőség, a kassai, illetve a pozsonyi székhelyű Nemzetiségi Műsorok Szerkesztősége készíti. A magyar nyelvű hír- és publicisztikai műsorok (Hírek-Správy, Magyar magazin-Maďarský magazín, Terítéken – Na tanieri) Pozsonyban készülnek és a réteg-, illetve kisebbségi műsorokat sugárzó kettes csatornán láthatóak.

A heti rendszerességgel jelentkező Magyar magazin a 2008-as esztendőben szerda délután került adásba, 26 perces terjedelemben. A közszolgálati televízió műsorrendjében 2005-től szereplő Terítéken 11 alkalommal jelentkezett. A szlovákiai magyar közösséget leginkább foglalkoztató közéleti, politikai és kulturális témákkal foglalkozó publicisztikai műsornak 2007-ben 12, 2006-ban 13 hatvan perces, 2005-ben 19 45 perces kiadása volt. A Terítéken periodicitása 2006-ban változott, amikor a műsorrend kidolgozói az eredetileg hétfőnként sugárzott vitaműsört a szerdai struktúrába sorolták. Mivel a Szlovák Televízió szerdánként élőben közvetíti a Bajnokok Ligája mérkőzéseit, az emiatt rendszertelenül jelentkező műsor adásideje éves viszonylatban három órával csökkent. Pozitív változás a közeljövőben sem várható. A sportcsatorna beindítása után, az új adó korlátozott vételi lehetőségei miatt, a nagy nézettséggel bíró hazai és nemzetközi labdarúgó-mérkőzések továbbra is szerepelnek a kettes csatorna műsorrendjében.

A magyar adás gerincét 2008-ban is a munkanapokon jelentkező hírműsor alkotta. A magyarok lakta régiók történéseit bemutató összefoglaló műsorideje is jelentősen csökkent. Az előző évben nyolc percben közvetített hírosszefoglaló 2008-ban hét perces terjedelemben került képernyőre. Ennek következtében a magyar műsorok adásideje további négy órával csökkent. Mivel a Szlovák Televízióról szóló törvény nem rendelkezik arról, hogy a közszolgálati intézmény adásidejének hány százalékát köteles a Szlovákiában élő nemzetiségek nyelvén, s ezen belül magyarul sugározni, az intézményről szóló jogszabály kisebbségi műsoraikra vonatkozó részeit a mindenkori vezetés a maga módján értelmezi, s ennek alapján változtathatja a közvetítés időtartamát. A 2008-ban közvetített magyar nyelvű műsorok összidőtartama meghaladta az 57 órát.

2008-ban többször változott a Hírek közvetítési ideje. Egy évvel korábban közvetlenül az esti híradó előtt (19.20) volt látható, 2008 januárjától pár perccel hét óra előtt, később hét után, a legnézettebb hazai kereskedelmi csatorna hírműsorával egyidőben került adásba. A műsorstruktúra kidolgozói a Magyar magazinhoz és a Terítékenhez hasonlóan a Hírek esetében sem tartották fontosnak, hogy figyelembe vegyék a szlovákiai magyar nézők igényeit, tévénézési szokásait. A műsorszámok eltérő időpontban és időtartamban való közvetítése, a gyakori műsorváltozás mindhárom magyar nyelvű műsor nézettségét negatívan befolyásolta. A térség további országaihoz hasonlóan Szlovákiában is jelentősen csökkent a közszolgálati csatornák nép-

szerűsége és növekedett a kereskedelmi televíziók nézettsége. A szlovák közszolgálati intézmény kedvezőtlen megítélése mellett, a magyar nyelvű műsorok nézettségét a közvetlen kapcsolatot teremtő „élő” műsorok hiánya is befolyásolja.

A 2008-as költségvetési tervet jellemző megszorító intézkedések miatt továbbra sem volt lehetőség magyar nyelvű dokumentum és egyéb típusú, pl. a fiatalabb korosztály érdeklődésére számító műsorszámok készítésére és sugárzására. Ez utóbbira főleg azért lenne szükség, mert a köztelevízió magyar nyelvű műsorai csak elenyésző számban szólítják meg a fiatal, illetve a középnemzedéket. A nézettségi adatok a közszolgálati adó(k)nak egyébként sem kedveznek. A rendelkezésünkre álló adatok alapján a magyar adás nézői az ötven éven felüli, egyetemi diplomával nem rendelkező rétegből kerülnek ki. A közszolgálati televízió magyar nyelvű műsorairól alkotott kép feltárását célzó átfogó jellegű kutatás ugyan nem készült, de ennek hiányában is elmondhatjuk, hogy a 12 évesnél idősebb szlovákiai magyar lakosság a magyarországi adókból tájékozódik, s ezekkel a korlátozott műsoridővel, illetve műsorkínálattal rendelkező magyar adás képtelen felvenni a versenyt, még akkor is, ha az aktualitás és a regionalitás elvét figyelembe véve, tartalmas és színvonalas hír- és publicisztikai műsoraiban naprakész információkkal szolgál. Hiszen a rendelkezésére álló adásidőben csak szelektálva tudja feldolgozni a szlovákiai magyarságot érintő problémákat.

A legtöbb nézői visszajelzés a rendszertelen adásidő ellenére az esti műsorsávban közvetített Terítékennel kapcsolatban érkezik. A publicisztikai műsor Előítéletek és sztereotípiák a szlovák–magyar kapcsolatokban című adása szakmai elismerésben is részesült. A novemberi kiadás lett a Nyitott Társadalomért Alapítvány – Open Society Fund Újságírói Díj 2008 „A legjobb beszélgetés, vita az elektronikus médiában” kategória győztese. A magyar adás két és fél éves történetében ez az első jelentős szakmai elismerés.

Pozitív lépésként értékelhető, hogy 2008-ban a nyári műsorstruktúrában két magyar nyelvű műsor is szerepelt (az előző években csak egy, de az is előfordult, hogy egyetlen műsor sem szerepelt a nyári műsorstruktúrában). Munkanapokon hírösszefoglalót, szerda délutánonként pedig félórás tallózó magazint láthattak a magyar adás nézői. Javultak a műsorkészítés műszaki feltételei, a magyar nyelvű hírösszefoglaló az intézmény legmodernebb stúdiójában készül, megváltozott a napi hírösszefoglaló rögzítésének időpontja, bővült a helyi tudósító-hálózat. A szerkesztőség 16 regionális stúdióval, illetve forgatócsoporttal működik együtt, főleg nekik köszönhető, hogy műsorainkban a távolabbi régiókban történekekről is naprakészen beszámolhattunk. A 2008-as esztendő egyik legnagyobb eredménye, hogy az STV videoarchívumában a magyar nyelvű publicisztikai műsorok is szerepelnek.